NORAKSTS
Lieta Nr.A42967209
AA43-0545-12/10

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 18.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja M.Osmane,
tiesneses S.Gintere un V.Zommere,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" pārstāvei *G.G.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" pieteikumu par Vides pārraudzības valsts biroja 2009.gada 28.augusta lēmuma Nr.35-s atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu par pienākuma uzlikšanu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" dīķsaimniecībā veikt īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarīto būtisko postījumu novērtēšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 6.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvaldes 2009.gada 9.jūlija lēmumu Nr.123 atteikts veikt zaudējumu aprēķinu par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem postījumiem akvakultūrai SIA „Sātiņi-S" nekustamajos īpašumos „Liegumi" un „Centri" Novadnieku pagastā, Saldus novadā. Lēmumā norādīts, ka 2009.gada 12.jūnijā tika pieņemti grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā, papildinot pārejas noteikumus ar 8.punktu, kas noteic, ka kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā. Minētā tiesību norma stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, bet tā attiecas uz visu 2009.gadu. Pieteicēja minēto lēmumu apstrīdēja.

Izskatot SIA „Sātiņi-S" apstrīdēšanas iesniegumu, Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk arī – atbildētājs) ar 2009.gada 28.augusta lēmumu Nr.35-s (turpmāk – Lēmums) apstrīdēto lēmumu atstāja negrozītu.

[2] 2009.gada 2.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts SIA „Sātiņi-S" pieteikums, kurā lūgts atcelt Lēmumu un uzlikt pienākumu Valsts vides dienestam veikt īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarīto būtisko postījumu novērtēšanu pieteicējas dīķsaimniecībā. Pieteikumā norādīti tālāk minētie argumenti.

[2.1] Pieteicēja ir veikusi visas Ministru kabineta 2007.gada 20.novembra noteikumos Nr.778 „Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem" (turpmāk – noteikumi Nr.778) noteiktās procesuālās darbības un 2009.gada 29.jūnijā Valsts vides dienesta Liepājas reģionālajai pārvaldei nosūtījusi iesniegumu, lūdzot veikt zaudējumu aprēķinu. Tiesību normas netiek piemērotas ar atpakaļejošu datumu. Tiesiskā situācija mainījusies tikai 2009.gada 1.jūlijā, kad stājies spēkā likums „Grozījumi sugu un biotopu aizsardzības likumā", kur paredzēts 2009., 2010. un 2011.gadā neizmaksāt pieteicējas prasīto kompensāciju.

[2.2] Saskaņā ar noteikumu Nr.778 IV daļu nodarīto postījumu novērtēšana un zaudējumu apmēra aprēķināšana ir divas atsevišķas darbības. Grozījumu pārejas noteikumu 8.punkts izslēdz kompensācijas aprēķināšanas un izmaksāšanas darbības, postījumu novērtēšana ir jāveic. Turklāt likumdevējs Sugu un biotopu aizsardzības likumā nav izslēdzis normu par zemes lietotāju tiesībām uz kompensāciju, ko varētu saņemt 2012.gadā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2011.gada 6.janvāra spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedums motivēts šādi.

[3.1] Pieteicēja vēlas panākt sev labvēlīga administratīvā akta izdošanu, līdz ar to tiesai jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[3.2] Noteikumu Nr.778 21.punkts noteic, ka zaudējumu kompensācijas pieprasītājs katru gadu līdz 15.oktobrim iesniedz Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē pamatotu zaudējumu aprēķinam nepieciešamo informāciju, savukārt saskaņā ar šo noteikumu 23.punktu Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde sastāda aktu par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu vai migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem postījumiem akvakultūrai, pamatojoties uz zaudējumu kompensācijas pieprasītāja iesniegto zaudējumu aprēķinu un dabā veikto pārbaužu rezultātiem.

Atbilstoši noteikumu Nr.778 29.punktam Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde katru gadu līdz 31.oktobrim iesniedz Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā vienu attiecīgā akta eksemplāru, bet otru akta eksemplāru nosūta zaudējumu kompensācijas pieprasītājam, bet 30.punkts paredz, ka, pamatojoties uz attiecīgo aktu, Latvijas vides aizsardzības fonda padome līdz kārtējā gada 30.novembrim pieņem lēmumu par zaudējumu kompensāciju.

No minētā tiesa secināja, ka zaudējumu kompensācijas pieprasītājs iesniedz Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē pamatotu zaudējumu aprēķinam nepieciešamo informāciju, savukārt Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes sastādītais akts par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu vai migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem postījumiem tiek iesniegts Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā, pamatojoties uz kuru, tiek pieņemts lēmums par zaudējumu kompensāciju.

[3.3] Pieteicēja iesniegumu zaudējumu kompensācijai sagatavojusi atbilstoši noteikumu Nr.778 3.punkta un 2.pielikuma prasībām un Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvalde ir veikusi pārbaudes pieteicējas

dīķsaimniecībā noteiktajos termiņos. Lietā pastāv strīds par to, vai Valsts vides dienesta reģionālajai vides pārvaldei, ņemot vērā 2009.gada 12.jūnijā pieņemto likumu „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā", ir jāveic pārbaude dabā, lai konstatētu nodarītos postījumus, un postījumu novēršanai veiktos pasākumus.

Atbildētājs Lēmumā ir norādījis, ka pēc akvakultūrai nodarīto postījumu novērtēšanas pasākumu veikšanas (pārbaužu veikšanas dabā) ir mainījusies tiesiskā situācija – 2009.gada 12.jūnijā Saeima pieņēmusi likumu „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā", kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, kas noteic, ka kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā. Tādējādi 2009., 2010. un 2011.gadā kompensācija ne tikai netiek izmaksāta, bet šajos gados netiek arī veikts šādas kompensācijas aprēķins, kur kompensējamo zaudējumu aprēķins nozīmē zaudējumu apmēra noteikšanas darbības, uz kurām attiecas noteikumu Nr.778 prasības.

Atbildētājs pamatoti konstatēja, ka pēc tiesiskās situācijas maiņas – 2009.gada 12.jūnija likuma „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā" stāšanās spēkā, pārejas periodā noteiktajos trīs gados netiek veiktas arī attiecīgās kompensāciju aprēķināšanas darbības.

[3.4] Nepastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu uzlikts pienākums pieteicējas dīķsaimniecībā veikt īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarīto būtisko postījumu novērtēšanu, izdošanai, jo pēc akvakultūrai nodarīto postījumu novērtēšanas pasākumu veikšanas (pārbaužu veikšanas dabā) ir mainījusies tiesiskā situācija – 2009.gada 12.jūnijā Saeima pieņēmusi likumu „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā" (*stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā*), papildinot Sugu un biotopu aizsardzības likuma pārejas noteikumus ar 8.punktu, kas paredz, ka kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā.

[3.5] Likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 7.pants noteic, ka spēkā esošie likumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā. Ar to tiek nostiprināts likuma varas jeb tiesiskas valsts princips. Jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks. Publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kuri radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem vai turpinātiem apstākļiem) (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2005.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-13 11.punktu un 2006.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-23 13.punktu*).

2009.gada 12.jūnija likums „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā", kas stājas spēkā 2009.gada 1.jūlijā, noteic, ka kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā. No minētās normas izriet, ka Sugu un biotopu aizsardzības likuma 10.panta pirmajā daļā paredzētās tiesības 2009., 2010. un 2011.gadā nevar tikt realizētas, un šajā

periodā kompensācija netiek ne aprēķināta, ne izmaksāta. Pieteicējas 2009.gada 29.jūlija iesniegums, kurā lūgts veikt zaudējumu aprēķinu, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem uzņēmuma dīķsaimniecībai laika posmā no 2009.gada 9.aprīļa līdz 2009.gada 1.jūlijam saņemts iestādē 2009.gada 1.jūlijā, un, 2009.gada 1.jūlijā, stājoties spēkā grozījumiem Sugu un biotopu aizsardzības likumā, ir notikusi tiesisko apstākļu maiņa, līdz ar to pēc minēto grozījumu spēkā stāšanās nav pamata veikt pieteicējas 2009.gada 29.jūlija iesniegumā norādīto zaudējumu aprēķinu.

[3.6] No noteikumu Nr.778 IV daļas izriet, ka kompensācijas aprēķināšana tiek veikta pamatojoties uz savstarpēji saistītu darbību kopumu (izveidojot komisiju, veicot pārbaudes dabā, izvērtējot zaudējumu kompensācijas pieprasītāja sniegto informāciju, nosakot zaudējumu apmēru naudas izteiksmē). Tā kā ar 2009.gada 12.jūnija likumu „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā" ir noteikts, ka 2009., 2010. un 2011.gadā neaprēķina kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, tad nav pamata veikt minētās darbības, kuras ir jāveic saskaņā ar noteikumiem Nr.778, lai veiktu zaudējumu apmēra aprēķināšanu.

Tādējādi nav pamatota pieteicējas iebilde par to, ka novērtēšana ir veicama, neņemot vērā minētos likuma grozījumus.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 6.janvāra spriedumu SIA „Sātiņi-S" iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā pieteicējas paskaidrojumus, kuri pamato prasījumu panākt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jo pieteicēja izteikusi vēlēšanos izmantot savas tiesības 2009.gada 1.pusgadā, iesniedzot zaudējumu aprēķinam nepieciešamo informāciju ar lūgumu veikt zaudējumu aprēķinu pirms jaunās tiesību normas spēkā stāšanās. Likumam „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā", kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, nav atpakaļvērsta spēka.

[4.2] Tiesa pārkāpa tiesiskās paļāvības principu. Pieņemot valsts budžetu 2009.gadam, tika iedalīti līdzekļi šādu kompensāciju izmaksām. Valsts vides dienesta Liepājas reģionālā vides pārvalde pieņēma pieteicējas 2009.gada 15.aprīļa iesniegumu zaudējumu kompensācijai un veica pārbaudes dabā. Pieteicēja paļāvās uz to, ka varēs savas tiesības izmantot un 2009.gada 29.jūnijā vērsās ar lūgumu veikt zaudējumu aprēķinu, iesniedzot zaudējumu aprēķinam nepieciešamo informāciju.

[5] Administratīvajai apgabaltiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos atbildētājs papildus norāda tālāk minētos argumentus.

[5.1] Likumdevējs ir noteicis, ka kompensācijas neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010., 2011.gadā, neizslēdzot no likuma normu par kompensācijām, uz kuras izslēgšanu ir attiecināms likumprojekta anotācijā sniegtais skaidrojums.

[5.2] No noteikumu Nr.778. 29., 30.punkta izriet, ka dokumenti par postījumiem iesniedzami līdz 31.oktobrim, bet lēmumi par kompensāciju

piešķiršanu pieņemami līdz 30.novembrim. No noteikumu Nr.778 normām izriet, ka kompensācija tiek aprēķināta un noteikta par visu attiecīgā gada sezonu, nevis par atsevišķiem periodiem. Ievērojot to, ka 2009.gada 1.jūlijā stājās spēkā likums „Grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā", papildinot pārejas noteikumus ar 8.punktu, atbildētājai nav pamata veikt nevienu no darbībām, kas attiecas uz kompensāciju aprēķināšanu un izmaksāšanu.

[5.3] Likumprojekta anotācijā norādītais 2009.gadā kompensācijas izmaksātais apjoms nav saistāms ar 2009.gadā nodarīto kaitējumu kompensāciju, bet gan ar 2008.gadā pieņemto lēmumu par kaitējuma kompensāciju izpildi, jo 2008.gada valsts budžeta nepietika pilnīgai kompensāciju izmaksai par 2008.gadā nodarīto kaitējumu.

[6] Uz tiesas sēdi atbildētāja pārstāvis nebija ieradies. Nekonstatējot Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 268. vai 269.pantā paredzēto pamatu lietas izskatīšanas atlikšanai, Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši APL 214.panta pirmajai daļai nolēma izskatīt lietu bez atbildētāja pārstāvja klātbūtnes.

Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Noklausījusies pieteicējas pārstāves paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums (šā sprieduma 3.punkts) ir pareizs un pietiekams, Administratīvā apgabaltiesa pievienojas tam.

[9] Pieteicēja lūdz izdot labvēlīgu administratīvo aktu, uzlikt pienākumu atbildētājam veikt radīto zaudējumu novērtēšanu.

Pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu gadījumā tiesai ar spriedumu vai nu pašai jānosaka administratīvā akta saturs vai arī jāuzdod to izdot iestādei (APL 254.panta pirmā un otrā daļa). Pieteikuma par administratīvā akta izdošanu gadījumā tiesai ir jālemj par to, vai lietas izskatīšanas laikā tiesā pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu tiesisku regulējumu. Tas nozīmē, ka tiesa piemēro tās tiesību normas, kas ir spēkā lietas izskatīšanas laikā tiesā (pēdējā

instance, kas izskata lietu pēc būtības), kā arī ņem vērā tos faktisko apstākļus, kas pastāv lietas izskatīšanas laikā tiesā.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājies, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu (*sk. Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*).

Sugu un biotopu aizsardzības likuma pārejas noteikumu 8.punkts paredz, ka kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā. Apgabaltiesa secina, ka pašlaik spēkā esošais tiesiskais regulējums (līdzīgi kā iestādes negatīvā administratīvā akta izdošanas laikā) neparedz zaudējumu aprēķināšanu un izmaksu par 2009.gadu. Turklāt no minētās tiesību normas izriet, ka kompensācija netiek izmaksāta par visu 2009.gadu, bet tikai par laiku no šīs tiesību normas spēkā stāšanās brīža – 2009.gada 1.jūlija.

Līdz ar to nav pamata apmierināt pieteicējas prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[10] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pieteicējai radās tiesiskā paļāvība, ka tai tiks izmaksāta kompensācija, jo iestāde 2009.gada 15.aprīlī pieņēma iesniegumu zaudējumu kompensācijai, kā arī veica pārbaudes dabā.

Administratīvā apgabaltiesa minēto argumentu noraida kā nepamatotu.

Tiesiskās paļāvības princips aizsargā personas reiz iegūtās tiesības (*sk. Satversmes tiesas 2004.gada 25.oktobra spriedumu lietā Nr.2004-03-01 "Par likuma "Par valsts pensijām" 30. panta piektās un sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 91. pantam" 9.2.apakšpunktu*). Salīdzinājumam, Senāts lietā par būvatļaujas izsniegšanu ir norādījis, ka līdz būvatļaujas saņemšanai persona nav ieguvusi tiesības uzsākt būvniecību, līdz ar to, saņemot plānošanas un arhitektūras uzdevumu, tai nevar rasties tiesiskā paļāvība, ka tā saņems būvatļauju un iegūs tiesības veikt būvniecību (*sk. Senāta 2006.gada 24.oktobra sprieduma lietā Nr.374/2011 9.3.apakšpunktu*).

Konkrētajā gadījuma pieteicējai nebija uz ko paļauties. Proti, nebija pieņemts kāds neapstrīdams, pastāvīgu spēku ieguvis administratīvais akts par zaudējumu kompensāciju. Sastādītie pārbaudes akti tiesības uz kompensāciju nepiešķīra.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par pienākuma uzlikšanu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sātiņi-S" dīķsaimniecībā veikt īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarīto būtisko postījumu novērtēšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*/paraksts/*	M.Osmane
Tiesneses	*/paraksts/*	S.Gintere
	/paraksts/	V.Zommere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese M.Osmane
Rīgā, 2012.gada 18.maijā